

שלושה בלי שאקי

באן מגיעים לעוקף. המפרל ואת הבעיה מודה מקור ככיר ביותר במערך, ליטר דיוק; הרוקטור יוסף בורג.

ואכן, נציגי המערך מקיימים קשר הדוק עם רפאל בנדנן, הנחשב כאיש החוק של המפרל, עם זבולון המר, המנסה נואשות לשקור בורג, ושמר המדי, הרוקטור בורג. אומנם, במערך יש הטוענים שזכר לזן המר, אבנר ח"י שאקי ואחרים היו מוכנים ללכת אפילו לבחירות מוקדמות כדי להוריד פעם אחת ולתמיד את בורג מהבמה הפוליטית, אולם המר יותר מדי מציאותי לגבי מצבה העגום הנוכחי של המפרל, מכרי לעשות צעד דראסטי שכזה. הוא מעדיף לבלוע צפרדעים בגודלו של הרוקטור בורג, על פני פיהות אלקטורלי נוסף בכוחה של מפלגתו הגוססת.

באשר לשאקי הדיעות חלוקות. יש הטוענים, כי מיקרה של פרישת הלי כוד מהמשלה, יפרש שאקי הקיצוני מהמפרל ויצטרף למחנה הליכוד. כלומר: **המחיר האריתמטי בחוגי המערך, לקראת הישארות ממשלה צרה, אין סומכים עליו. לוקחים בחשבון בטוח רק שלושה בלי כנסת מהמפרל: בורג, המר ודוד דנינו.**

הכריזת דני נוסף, שאפילו לא פנו אליו מחוגי המערך, הוא הח"כ הקיצוני ממרשה חיים רוקמן. אומנם, טורחם של המערך לציין כסיפוק את תמיכתו של הרק וסמ"ל שפירא, נציגה של מורשה כממשלה, בראשיה מממשלה שימרון פרס, בישיבת הממשלה, אולם בחישוב הבטוח סומך כיום במערך כרע על התחייבותיותם של 11 חולי כנסת דתיים להישאר בקואליציה צרה, בראשות המערך.

קואליציה של 61

זוהי הנחת היסוד של המערך, הנר גע לכל מהלכי האחרונים. לכן, במשברים האחרונים שיצר שרון בהתבטאותיו נגר פרס בעת מסעו בארצות הברית, לא התרגש במערך ולא ניסו להרגיע את הרוחות ולעשות שלום-סבית עם הליכוד.

כתשובתו בכנסת שבוע שעבר, לסיכום הדיון המדיני, התגרה פרס ללא הרף נאיות הליכוד. "מה את רוצה ממני?" נזף כשרה רורק, יושבת-ראש הקואליציה הרחבה, או: "אתה יכול ללכת? מי מחזיק אותך בקואליציה?" שאל את חיים קופמן, יושב-ראש סיעת הליכוד הרעשני. הוא מוכן ליציאת הליכוד מהממשלה. מלבד 11 הקולות הדתיים הבטוחים, השיג פרס את תמיכתה של מפ"ם.

הגוש הכולל את העבודה, אומ"ן, שינוי, יחד ומ"ם מונה 50 קולות. יחד עם התוספת הדתית המבטיחה, ניתן להקים ממשלה בת 61 מנדטים. נוסף על כך, הובטחה לו תמיכתה מבחוף של ר"ץ. רעיון זה גרם לאנחות הקלה במערך. כך לא ייווצר מתח בתוך הממשלה בין ר"ץ לדתיים, ומה שחשוב יותר — לא יצטרכו לשלם להם בשני תיקים יקרים מפז. על כך אפשר להר סיף את הימנעותו של הרשימה המתקדמת ורק"ה.

כלומר: מסתמנת ממשלה צרה, בת 61 מנדטים לפחות. בתוספת התמיכה מבחוף של ארבעה קולות נוספים, אם מורידים ששת הקולות הנמנעים של רכ"ח והרשימה המתקדמת, נותרים 49 קולות, לכל היותר, שיהיו אופוזיציה מימין.

- קולות בעד הממשלה: 65 (לפי חות).
- קולות נגד הממשלה: 49 (לכל היותר).
- נמנעים: 6.

אתה והשקל

המהפכה בקיבוצים: שיכת המנהלים

לאן פונה מרכז המשק או הגיובר עם סיום תפקידו? האם הוא חוזר לעבודה רגילה? האם הוא נכנס למיסגרת שבה הוא הופך ממנהל למנהל, או שהוא מחליף תפקיד ניהולי אחד באחר?

בשאלה זאת נפתח תחקיר מרתק, שפורסם בגיליון האחרון של יחד — עיתון הנועה הקיבוצית המאוחרת. האקטואליות של המאמר נובעת מסידרת כישלונות פיננסיים, שהם מנת-החלקם של הקיבוצים — הן של התק"ם, הן של השומר הצעיר. שיאם של הכישלונות: התבככות הקיבוצים בהשקעות בלתי-נכונות בשוק האפרו ובבורסה, כפי שבאו לידי ביטוי במה שזכה בפי כל בשם: "פרשת דויד בלאס".

מי אשם במפלות? עתה בא אמיר הלמן ומוכיח, באותות וכו' מיספרים, שיש שיכת-מנהלים בקיבוצים, שהכל מעדיפים לטשטש את דבר קיומה. כי הכרה בעובדה פירושה שינוי בתפיסת-העולם הבסיסית של מיסדי הקיבוץ: הקונספציה אמרה שבקיבוץ תקום חברה שיוויונית, שבה לא יהיו שליטים ונשלטים. למען המשימות האירגוניות בוחרים אנשים לתפקידי ניהול לתקופות קצרות, כשעיקרון הרוציה מבטיח שהמנהיג ישוב להיות מונהג. למעשה, קרה דבר-מה אחר.

הלמן ערך מידגם ב-30 קיבוצי התק"ם, לגבי התפקידים של מרכזי-משק וגיוברים, בשנים 1978-80. הבריקה נעשתה כסוף שנת 1984. אומר הלמן: "כאן ציפתה לנו הפתעה מרשימה — לא רק שהאידיאל המקורי של חזרה לעבודה אינו מתקיים, אלא שבבעלי תפקידים רבים מבליים את רוב זמנם בעבודות ניהוליות". מיספרית, מתוך 190 מרכזים וגיוברים פנו כ-80

אחוז לתפקידי-ניהול נוספים, בקיבוץ או בתנועה. מי שלא פנו לניהול, לא שבו חלילה לעבודה, אלא יצאו בשליחות לחו"ל, יצאו להשתלמויות בעיר, מתו או עזבו את הקיבוצים.

רק גיובר אחד, מתוך 93, שב לעבודה חקלאית! יתרה מזאת. הלמן גילה, שלשיכת-המנהלים כמעט שלא מתוסף דם חדש. לא אחת, אותו חבר קיבוץ עובר את שלוש התפקידים המרכזיים: מוכיר, גיובר ומרכז-משק. לתופעה זו קורא הלמן "רוטציה אופקית". הוא גם מסביר את קשייה: "התנועה הקיבוצית, דווקא בניסיונה להתעלם מעצם התפתחותה של שיכת-המנהלים המיקצועית, וב" שאיפתה להמשיך ולתפקד במערכת מיושנת — שבה כאילו קיימת רוטציה אמיתית ומושלמת — עלולה לפתח מיסד ומנגנון גרועים במיוחד".

הלמן מנתח את הגרוע בשיטה הקיבוצית הנוכחית. עיקרו: מעמדה-מנהלים עלול לפתח עמדות שונות מעמדות המערכת שאותה הוא אמור לשרת. לרוב התפקידים אין הבחירה דמוקרטית, אלא באמי צעות המלצות. החומר מכלל: המנהלים מחזירים לתנועה נורמות התנהגות חרדות.

הצעת כתב המאמר היא שלא להתעלם מהבעיה ולא לתקוף אותה, אלא לנצל את יתרונותיה של השיכת באופן מודע ומתוכנן. המשך ההתעלמות יגרם לכך שחוקי-הברזל של האוליגרכיה יגיעו לכל קיבוץ וקיבוץ. כלומר, ייווצר ריבוד חברתי, שבו שכבות חברתיות, כשהגבוהות נהנות לנצח מכל העולמות.

בכל מיקרה, גם להלמן כרוך שהקיבוץ שעליו הוא מדבר אינו הקיבוץ שעליו חלמו האבות המייסדים.

בכאשר-שבע העניינים מתנהלים, כנראה, אחרת. לבית-המישפט המחוזי בבירת-הנגב הוגש כתב-תביעה מטעם הבנק הבינלאומי הראשון. נגד המלונות נאות מידבר זוהר ובעליהם, ישעיהו איתן וזאב גוטמן. התביעה היא על סך פני טאסטי של מיליארד וחצי שקל.

איך צברו שני המלונות חובות כאלה? בכאשר-שבע יש עוד שני בתי-מלון, נגב ואביב, אך נאות-מידבר היה הבייבי של העיר, המפואר והגדול ביותר. הוא הוקם בתחילת שנות ה-60 על-די קבוצת משקיעים מחו"ל, כחלק מפרוייקט פיתוח-הנגב. בשנת 1965 הוא הגיע לידי כונסי נכסים, וממנו לגוטמן, בעליו של מלון זוהר. העומד בראש קבוצת משקיעים מקומיים.

לפני שנה הושכר מלון זוהר לסוכנות, כדי לשכן בו עולים מאתיופיה, כך שהמלון היחיד הרציני בעיר נשאר נאות מידבר. בעבר הוא ידע ימים טובים. במילחמת ששת הימים הוא שימש מרכז תיקשורת בינלאומי. אך אחר-כך דעך. גוטמן, איש דתי, נכנע ללחצי החרדים בבירת-הנגב, סגר את המודיעין של המלון, שהיה פתוח כלילות שבת, ואחר-כך צימצם את כ"ה המשקאות והוציא ממנו את השתייה החריפה. בתחילת שנות ה-80 התקיימו שיחות בין ישראלים ומצרים במרתף שבמלון, שבעבר שימש כסאונה. עתה הוא זכה לעדנה, משום שהיה האולם היחיד המוגן במלון. שבוע שעבר התארח שם שר-החוז יצחק שמיר לארוחת-צהריים. הנוכחים התלוננו על טיב האוכל.

מה שמחזיק את המלון, שהיה פאר ההתפתחות בנגב, הוא מועדון-חברים. המנצל את שתי הברכות של המלון ותיירות מודרנית. היריעה על כתבי-התביעה עשתה רעש בעיר החרונית, שמיסר אנשי העסקים שבה הוא די קטן. סכום-התביעה מורכב מחובות על הלוואות שלקח גוטמן מהבינלאומי, ומחוב דביטורי שוטף. הגשת כתבי-התביעה יצרה אצל בעלי המניות תוויה. הם מיהרו להגיע להסכם עם הבנק על החזר חובות, והתביעה בוטלה.

בכאשר-שבע מחזיקים גוטמן אצבעות. כי אם נאות מידבר ייגבר, לא ישארו בתי-מלון בעיר.

התוספת של רבין

דיון מרתק בנג"ץ עומד להתקיים בקרוב. אומנם, הוא מתייחס רק למועצה המקומית ברמת-השרון, אך השלכות ההחלטה בעניין יכולות להיות מכריעות גם לשאר חלקי הארץ.

רואה החשבון גר פניני, ראש סיעה מקומית, פנה לבג"ץ ומבקש שזה יורה ליועץ המישפטי של מועצת רמת-השרון להסביר מדוע הוא אינו נוקט בהליך מישפטי של הגשת כתב-אישום נגד משה רבין, ראש המועצה המקומית. העילה — אי-קיום צו של בית-מישפט בהרצליה, שהורה לוורבין להרוס תוספת לדירה שהוא בנה, שנבנה מהגדלת שטח-הבניה בקומת-הקרקע ובקומה א' של הבית. בשטח כולל של 14 מטרים רבועים.

על-פי כתב העתירה לצירע-לנאיה, מתברר שבחודש פברואר '81 הורשע רבין, נדון לקנס ונדרש להרוס את הסטיה בתוך שיבוע חודשים. אחרי שנבחר רבין לתפקידו, הוא אמר בישיבת המועצה: "הצו ניתן שלוש שנים לפני שנבחרתי למועצה. העובדה היתה ידועה גם ליועץ-המישפטי, עוד טרם נבחרתי כראשי-המועצה".

למקומו הרצליה רעננה מחודש יוני האחרון אמר רבין: "תוך כדי בניה נתגלו שינויי קונסטרוקציה, שלא נלקחו בחשבון על-ידי התוכנית האחרונה, המאשרת שינויים. כך שהתחייבו שינויים מיידיים תוך כדי בניה — שינויים שלא לצורך תוכנית-בנייה-עתיים אינם חוקיים, אך ללא כיוצא לא יכולתי להשלים את בניית הבית".

פניני לא יתר. הוא פנה ליועץ המישפטי ולמנהרס של המועצה, ודרש שיבצעו את הוראת בית-המישפט נגד רבין. המנהרס הודיע שהוצא צו להריסת התוספת של רבין — אך הואיל וקיימים

ראשי-מועצה רבין אי ציות לחוק

עשרות צווים מסוג זה, מטופלים רק המיקרים החמורים, בגלל בעיות כבוד-אדם, בפיקוח וחוסר-רכב במחלקה.

כעבור זמן קבע רבין, שכל דוח פיקוח על בניה חריגה יועבר ללישכתו, כטרם תיקבע לגבי המשך המדיניות.

בשיחה עם העולם הזה הסביר רבין, שכרמת-השרון ידוע כיום על 2000 חריגות-בניה, רובן "פלוטנטים", כדבריו, הנובעים מסיבוכי-בירוקרטיה. איזורת-עשייה שלם ברמת-השרון נבנה לפני 30 שנה בחטא פורמאלי מבחינת החוק היבש, המונע מתן-היתרים. לפי פניני, אני אמור להגיש נגדם היום תלונות.

לדעת רבין, החריגות הקטנות היו יכולות להיפתר אילו ראש הרשות המקומית היה לוקח עליו אחריות ומקבל רשות להשתמש בשיקול-רעתו לאשר שינויים. מכיוון שהמערכת פועלת לאט, נתקעים אזרחים ויומי פרוייקטים באמצע העבודה, מבלי ששום גורם יקח על עצמו אחריות לאשר חריגות סבירות. רבין ער לכך שחלק גדול מהתלונות מקורן בהלשנות. לכן הוא ביקש להיות מעורב אישית בכל דוח על בניה חריגה. לדעתו, אם הבג"ץ יקבל את עמדת פניני וסיעתו, צפויות הריסות מאסיביות של בתים ודירות ברמת-השרון.

מה קונים ולמה

ממה מושפע הצרכן הישראלי השבוע גילה בני גאון, מנכ"ל ק"אופ, שהוא גם יושב-ראש איגוד המפרסמים, שרוכשי מודעות מטעם הטל-וויזיה הירדנית מודיעים לבעלי חברות בחו"ל, ש-20 אחוז מאוכלוסיית ישראל צופים בהם, וכך אפשר, באמצעות הטלוויזיה הירדנית, לקדם מכי-רות גם בישראל.

בארץ, לעומת זאת, הסביר גאון, ההוצאה לתש-דירי-שרות ולחסויות בטלוויזיה היא רק אחוז

יו"ר גאון גם בירדן

קטנטן מכלל הוצאות-הפירסום השנתיות. בשנה השוטפת מוצא לכך סכום של כשלוש וחצי מיליון דולר, בעוד שלפירסום עיתונות וחוצות הוצאו 195 מיליון דולר. לדיכרי גאון, מי שהגדיל השנה את היקף הפירסום היה דווקא ענף-הביטוח, על רקע שפל וצימצום בפירסום של ענפים אחרים.

הבנקים נגד הבורסה

שועלי-בורסה ותיקים מבכים באחרונה את התנהגות הבנקים כמיסחר. לדעתם, הירידה הקבועה ב-20 השבועות האחרונים נובעת מדיכוי-הבורסה, שנעשה על-ידי הבנקים. באופן מפתיע, על-פי סדר שכאילו תוכנן מראש,